

Når man blir en flerkulturell familie

Når et barn flytter til et fosterhjem er det svært mange ting som skal følges opp og ivaretas. Vår erfaring er at barnets rettighet til å opprettholde språk, religion og kultur fort kan havne i bakgrunnen, da mange andre ting oppleves som mer prekære å ta tak i. Dessverre kan dette få alvorlige konsekvenser for barnets identitetsutvikling og selvbylde. Hensynet til videreføring av kultur, språk og religion er i barnets interesser. Vi vil her dele noen av våre erfaringer og refleksjoner og håper det kan bidra til motivasjon og økt kompetanse knyttet til kultursensitivt fosterhjemsarbeid.

Av: Anna Carlström og Firdawsa Ahmed, Atlas Kompetanse.

Barneoppdragelse er et kulturelt betinget fenomen. Den normative norske oppdragelsen er i hovedsak basert på kunnskap fra psykologi, pedagogikk og juss, med et individualistisk utgangspunkt. Mange barn kommer fra hjem der synet på barn, foreldrerollen og barneomsorg er fundert i andre disipliner og verdsett. Som religion, kulturelle tradisjoner og en kollektivistisk forståelse av familieliv. Disse temaene kan være et utgangspunkt for fine reflekterende samtaler hjemme. Salole (2018) beskriver dette nærmere i boken identitet og tilhørighet, om ressurser og dilemmaer i en krysskulturell oppvekst. De fleste barn med minoritetsbakgrunn som flytter til fosterhjem, bor med familier

som tilhører den norske majoritetskulturen (Bufdir, 2017). I tillegg til at det å flytte i seg selv kan være omveltende, ser vi også at det kan være et kulturelt og sosialt sjokk for mange barn å flytte til et hjem som har et annet språk og en annen kultur enn den de kjenner fra før.

En trygg tokulturell identitet

Å ha en trygg tokulturell identitet er viktig for den psykososiale utviklingen. I tillegg gir det beskyttelse slik at barnet i mindre grad blir påvirket av negativ diskriminering, rasisme

og fordommer knyttet til barnets etnisitet. En tokulturell identitet er ikke statisk. På lik linje som annen

“Utviklingen av identitet skjer først og fremst gjennom sosialisering.”

identitetsutvikling er utviklingen av tokulturell identitet en stadig pågående og foranderlig prosess, gjennom

hele livet. Noen ganger kan det oppleves som en forvirrende prosess, som vanskelig som slitsomt. Andre ganger som en ressurs, en glede, eller som en naturlig del av deg selv (Jávo, 2015). Vi tenker at dette er en prosess som er viktig og ønsket, og at det er ved fravær av prosessen man bør være bekymret.

- FORFATTERNE -

«I vårt arbeid ser vi at det har en positiv betydning for barnet når fosterfamilien legger til rette for at det som barnet har med seg av kultur og tradisjoner, også kan få ta plass i familiens felles liv.» Firdawsa Ahmed Daglig leder Atlas Kompetanse. (Foto: Tristan Troy)

«Å beherske flere sett med kulturelle normer og koder vil gi muligheter i flere miljøer.» Anna Carlström, teamleder familieteam Atlas Kompetanse



Firdawsa Ahmed



Anna Carlström

På lik linje med at barnet sosialiseres inn i majoritetskulturen som fosterhjemmet tilhører, må barnet også sosialiseres inn i den etniske minoritetskulturen som barnet kommer fra. Foto: Morten Brakestad



Utviklingen av identitet skjer først og fremst gjennom sosialisering. På lik linje med at barnet sosialiseres inn i majoritetskulturen som fosterhjemmet tilhører, må barnet også sosialiseres inn i den etniske minoritetskulturen som barnet kommer fra. Barn med et minoritetsetnisk opphav vil som regel stadig bli påminnet om at de tilhører en etnisk minoritet. Det vil være til hjelp for dem å ha et positivt, trygt og avklart forhold til dette selv. Jávo (2015) skriver at kultur også lett kan forveksles med sosial klasse, livsbetingelser, samfunnsforhold og andre forhold rundt mennesker. Dette er også vår erfaring. Vi som er rundt barnet må derfor se barnets situasjon i sin helhet. Barn som har vært på flukt, eller barn som har kort botid i Norge, har erfaringer med seg som ikke nødvendigvis er kulturelle, men kontekstuelle. For eksempel er det mange hverdagslige ting som er nye og annerledes for barn som er født og oppvokst i flyktningleir. Ved å reflektere og sortere litt i dette, kan det være enklere å gripe an disse

temaene.

Vi vil her gi dere tre konkrete forslag til hvordan dere kan legge til rette for ivaretagelse av språk, kultur og religion, for barn i majoritetskulturelle fosterhjem.

Bli bevisst at dere nå har blitt en flerkulturell familie

Når man åpner sitt hjem for et barn med en annen kulturell bakgrunn enn sin egen, byr det på en fin mulighet til å også bli bedre kjent med seg selv, sine egne verdier og holdninger. Familiens tradisjoner og familiens interne kultur. I vårt arbeid ser vi at det har en positiv betydning for barnet når fosterfamilien legger til rette for at det som barnet har med seg av kultur og tradisjoner, også kan få ta plass i familiens felles liv. Barnets biologiske nettverk kan være en god informasjonskilde til hvilke tradisjoner barnet er vant til og hva i kulturen som familien legger vekt ved. Informasjon om små og store detaljer i hverdagen og hvordan den biologiske familien feirer høytider og markeringer som

Eid, Hanukka eller Nowruz, vil kunne gjøre dette arbeidet lettere i praksis. Barneverntjenesten kan kartlegge dette og bringe kunnskapen videre til fosterfamilien.

Sikre at barnet ikke mister morsmålet

Å være tospråklig, eller flerspråklig, er en stor ressurs. Å beherske flere språk vil kunne åpne mange muligheter gjennom livet. Manglende videreføring av barnets morsmål kan innebære at barnet får et dårligere utgangspunkt for å kunne bevare og utvikle relasjonene til foreldre, besteforeldre og øvrig familie i hjemlandet. Veien til minoritetskulturen blir også lenger.

Språk er ferskvarer, det må snakkes, lyttes til og leses for å ikke bli borte. Mange ganger pålegger barneverntjenesten barn og foreldre å ikke snakke sitt felles språk under samvær, fordi barnevernet av sikkerhets hensyn ønsker å forstå samtalen som foregår. Vi anbefaler at barneverntjenesten heller benytter seg



Lek og samspill mellom voksenperson og barn er en god inngang til kulturformidling. Foto: Tristan Troy)

av tolk i disse situasjonene. I tillegg til at barnet kan snakke morsmål med biologisk familie, vil det være viktig at barneverntjenesten sørger for morsmålsopplæring for barnet, gjerne i gruppe med andre barn hvis det lar seg gjøre. Også her vil fosterfamilien og nettverket rundt kunne bidra ved å vise interesse og holde dette tema oppe i hverdagen. I en tid hvor undervisningen i større grad foregår på digitale plattformer, åpner det for nye muligheter for fosterfamilier som ikke bor i sentrale strøk i Norge. Her er det for eksempel

- Å ha en trygg tokulturell oppdragelse er viktig for barnets identitetsutvikling
- Bli bevisst at dere nå har blitt et flerkulturelt hjem
- Sikre at barnet ikke mister morsmålet
- Legg til rette for tokulturelle forbilder
- Et flerkulturelt familieliv kan gi et rikere liv

mulig å ta kontakt med innvandrersorganisasjoner eller ressursentre, for å etterspørre informasjon om morsmålundervisning for barn. Hvis du har et fosterbarn som behersker morsmål, vil vi gjerne tipse om at verdensbiblioteket <https://verdensbiblioteket.no/> er et gratis nett-bibliotek med bøker og lydbøker på mange ulike språk.

Legg til rette for tokulturelle forbilder

Å beherske flere sett med kulturelle normer og koder vil gi muligheter i flere miljøer. Tokulturelle barn kan bli gode til å omstille seg, se en sak fra flere sider, og de vil kunne være åpne for mangfoldighet blant mennesker, tanker og ideer. For alle barn er det viktig med rollemodeller. Alle barn søker etter andre de kan speile seg i. Noen som kanskje ligner på dem selv, eller som har de samme erfaringene og referansene. Det vil derfor være nyttig for barnet å ha kontakt med andre som har en tokulturell oppvekst, eller som kan speile

barnets minoritetsetniske tilhørighet. Tenk igjennom hvordan det er der dere bor, er det miljøer og aktiviteter dere kan oppsøke som vil kunne bidra på dette området. Kanskje kan dere legge til rette for tradisjoner og praksiser der dere inviterer andre med samme kulturelle og religiøse bakgrunn som fosterbarnet. Kanskje det finnes grupper og aktiviteter på nett, hvis det ikke finnes der dere bor. Se mulighetene og let etter fellesskap.

Vi vil avslutningsvis belyse at et flerkulturelt familieliv fylt av mange forskjellige erfaringer, verdier og tradisjoner absolutt kan være krevende, men det er hovedsakelig en ressurs som kan gi ny kunnskap, nye perspektiver og et rikere liv

Litteratur:

- Bufdir (2017), Barn med minoritetsbakgrunn i fosterhjem.
- Jåvo, C. (2010), Kulturens betydning for oppdragelse og adferdsproblemer. Universitetsforlaget.
- Salole, L. (2018), identitet og tilhørighet, om ressurser og dilemmaer i en krysskulturell oppvekst. (2. utg). Gyldendal Norsk Forlag.